

Osoby se zdravotním postižením a zdravotní péče – práva pacienta a jejich naplňování v praxi

Rok 2016 v oblasti boje proti diskriminaci – pohled veřejné ochránkyně práv a neziskových organizací, 25. dubna 2017

Informovaný souhlas

V zásadě platí, že zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho **svobodným a informovaným souhlasem**.

- **svobodný** = udělen bez jakéhokoliv nátlaku
- **informovaný** = před vyslovením souhlasu pacientovi podána informace o jeho zdravotním stavu

Bez souhlasu lze poskytnout pouze **neodkladnou péči**, a to v případě

- kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit;
- léčby vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.

Informovaný souhlas – osoba s omezenou svéprávností

souhlas opatrovníka + před poskytnutím zdravotní služby je třeba **zjistit názor pacienta** s omezenou svéprávností

Pacientovi s omezenou svéprávností lze bez souhlasu poskytnout pouze **neodkladnou péči**, jde-li o

- zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví;
- léčbu vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.

Informovaný souhlas – zkušenosti z praxe

Zdravotničtí pracovníci

- ❖ neplní řádně svou povinnost informovat pacienty o zdravotním stavu, prováděném ošetření či dalších léčebných postupech;
- ❖ udělení informovaného souhlasu s ošetřením pacienta vyžadují od osoby, která k tomu není oprávněna (např. od asistenta);
- ❖ zdravotní službu poskytnou v rozsahu, přesahujícím informovaný souhlas (typicky u stomatologických zákroků, prováděných v celkové anestezii).

poskytnutí zdravotní služby bez souhlasu = **správní delikt**, pokuta až do výše 500 000,- Kč

Právo na výběr poskytovatele, právo na místní a časovou dostupnost hrazených zdravotních služeb

Pojištěnec má právo zvolit si poskytovatele zdravotních služeb

- z okruhu smluvních partnerů jeho zdravotní pojišťovny

Pojištěnec má právo na **časovou** a **místní dostupnost** hrazených služeb

- **místní** = přiměřená vzdálenost místa poskytování hrazených služeb vzhledem k místu bydliště pojištěnce (dojezdová doba - nařízení vlády č. 307/2012 Sb.)
- **časová**
 - a. neodkladné a akutní služby – ve lhůtě odpovídající jejich naléhavosti
 - b. plánované služby – ve lhůtě lékařsky odůvodnitelné, vycházející z objektivního lékařského posouzení zdravotního stavu (max. ve lhůtách stanovených nařízením vlády č. 307/2012 Sb.)

Výběr poskytovatele, dostupnost služeb – zkušenosti z praxe

Poskytovatelé zdravotních služeb

- ❖ pacienti odmítají přijmout do péče z důvodu (údajného) nedostatečného personálního a materiálního vybavení;
- ❖ pacienti odmítnou vyšetřit z důvodu (údajné) nevyšetřitelnosti;
- ❖ nenabízejí dostatek volných termínů pro vyšetření (typické u stomatologů).

Právo na úctu, soukromí

Pacient má při poskytování zdravotních služeb právo na

- ✓ úctu,
- ✓ důstojné zacházení,
- ✓ ohleduplnost,
- ✓ respektování soukromí.

Právo na úctu, soukromí – zkušenosti z praxe

Zdravotničtí pracovníci

- ❖ nerespektují specifické potřeby pacientů se zdravotním postižením, případně tyto potřeby neznají;
- ❖ komunikují nevhodným způsobem (bez respektu, způsobem vyvolávajícím obavy, užívají nevhodné poznámky);
- ❖ komunikují nikoliv s pacientem, ale s jeho doprovodem;
- ❖ vyžadují přítomnost doprovodu u samotného vyšetření, přestože je pacient schopen poskytnout nezbytnou součinnost k poskytnutí zdravotní služby sám.

Právo na přítomnost dalších osob

Pacient má při poskytování zdravotních služeb právo na
✓ **přítomnost osoby blízké nebo jiné osoby**, kterou určí

Pacient s omezenou svéprávností má právo na
✓ **nepřetržitou přítomnost opatrovníka, popřípadě osoby určené opatrovníkem**

- meze výkonu práva: soulad s vnitřním řádem, přítomnost osob nesmí narušit poskytování zdravotních služeb

Právo na přítomnost dalších osob – zkušenosti z praxe

- ❖ Situace, kdy zdravotnický pracovník nevyhoví požadavku pacienta, aby byl při ošetření přítomen jeho osobní asistent.

Právo zvolit si dorozumívací prostředky

Pacient se smyslovým postižením nebo s těžkými komunikačními problémy má právo dorozumívat se

- ✓ **způsobem pro něj srozumitelným a**
- ✓ **dorozumívacími prostředky, které si sám zvolí, včetně způsobů založených na tlumočení druhou osobou.**

porušení práva = **správní delikt**, pokuta až do výše 100 000,- Kč

Právo zvolit si dorozumívací prostředky – zkušenosti z praxe

- ❖ Situace, kdy zdravotnický pracovník nevyhoví požadavku pacienta, aby byl při ošetření přítomen tlumočnick.

Jak se bránit?

- stížnost podle zákona o zdravotních službách
- stížnost k profesní komoře
- stížnost ke zdravotní pojišťovně
- žaloba

podnět k zahájení řízení o správním deliktu

x zkušenosti z praxe: **osoby se zdravotním postižením (jejich opatrovníci) se často nebrání**

Děkujeme za pozornost!

Mgr. Jana Vomelová
právnička oddělení rovného zacházení
e-mail: vomelova@ochrance.cz

Mgr. Petra Hadwigerová
právnička oddělení rodiny, zdravotnictví a
práce
e-mail: hadwigerova@ochrance.cz

www.ochrance.cz

www.eso.ochrance.cz – Evidence stanovisek ochránce
[www.facebook.com](https://www.facebook.com/veřejný-ochránce-práv-ombudsman): Veřejný ochránce práv – ombudsman
www.twitter.com/ochranceprav

Kancelář veřejného ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno
Czech Republic

00420 542 542 111